

(rajonas / miestas, mokykla)

klasės mokinio (-ės)

(vardas ir pavardė)

2013 m. pagrindinio ugdymo pasiekimų patikrinimo užduotis

GIMTOJI KALBA (LENKŲ)

JĘZYK POLSKI

TEKSTO SUVOKIMAS IR LITERATŪROS ŽINIŲ TAIKYMAS KALBOS ŽINIŲ TAIKYMAS

Testas

11 czerwca 2013 roku

Czas trwania – 1 godz.

Wskazówki:

- Sprawdź, czy w teście nie ma czystych kartek lub innych widocznych błędów drukarskich. Poinformuj komisję, jeżeli zauważyłeś braki.
- Oceniane będą tylko zadania wykonane piórem lub długopisem. Kolor atramentu lub wkładu – ciemnoniebieski. Nie wolno wprowadzać żadnych poprawek, nie można kreślić ani używać korektora.
- Pisz czytelnie. Za nieczytelne odpowiedzi otrzymasz 0 punktów.
- Wykonując zadania testu, odpowiedzi formułuj zwięźle i zrozumiale. Odpowiedzi muszą się zmieścić w przeznaczonych dla nich miejscach.
- Na marginesie osoby sprawdzające wpisują punktację.

Powodzenia!

VERTINIMAS

Užduotys	Maksimalus taškų skaičius	Surinktų taškų suma		
		1 vertintojas	2 vertintojas	3 vertintojas
1–5	7,5			
6–10	11,5			
11–13	7			
14–16	3,5			
17–21	10,5			
Taškų suma	40			
Suapvalinta taškų suma	40			
			Įvertinimas	

Vertinimo komisija:

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

(Parašas, vardas ir pavardė)

TEKST I

Jadwiga Chamiec

NA UNIWERSYTECIE WILEŃSKIM

(fragment powieści biograficznej *Cieęższą podajcie mi zbroję*)

1. Adam już w drugim półroczu zapisał się na lekcje Lelewela. Czerpał z nich więcej niż ze wszystkich innych. Więcej bodaj niż ze wspaniałych wykładów Groddecka oraz z ciętych i bystrych analiz profesora wymowy, Leona Borowskiego. Lelewel łączył w sobie zalety tamtych obu: jasność myśli, ogrom wiedzy i zmysł obywatelski, a przy tym gorzał w nim podziemny płomień buntu. Tak, ten z pewnością był nosicielem idei, przed którymi drżeć zwykli tyrani.
2. Oto właśnie ukazał się w drzwiach, szczupły i nieco pochylony. Wąska twarz z plamami ciemnych oczu bielą w mroku, z którym zlewał się czarny, zbyt obszerny frak. Przemierzywszy drobnym krokiem salę, wstąpił na katedrę i rozpoczął kolejny wykład: dzieje wojny o niepodległość Północnej Ameryki.
3. Początkowo, jak zwykle, nim wciągnął go tok narracji, męczył się dobieraniem właściwych słów, to przerywając w połowie zdania, to znów po parę razy je powtarzając. Walczył przy tym z uporczywą chrypką i częstym u niego katarem. Kaszłał, chrząkał, nerwowo rozcierał dłonie. Słuchacze znali te wstępy i cierpliwie czekali momentu, gdy historyk upora się na koniec ze wszystkimi przeszkodami. Jakoż uchwycił wreszcie właściwy ton. Temat przełamał zahamowania, porwał go. Na twarz wybiły rumieńce, zajaśniały oczy, głos nabrał niespodziewanej czystości i siły.
4. Podparłszy dłońmi czoło, Adam wpatrywał się w młodego profesora. Usiłował odgadnąć sekret tego człowieka pozbawionego daru wymowy, który mimo to potrafił przykuć myśli i dusze słuchaczy. Co sprawiało, że nie sposób oderwać uwagi od obrazu dziejów wydzwigniętego z przeszłości trudem mozolnych dociekań? Ukazywanego w perspektywie teraźniejszych czasów, rzutującego w przyszłość śmiałą i twórczą syntezą. Twórczą! Oto słowo. Oto klucz. Badacz, uczony, lecz przede wszystkim twórca.
5. Adam westchnął, jak zbudzony ze snu, gdy umilkł głos przez godzinę fascynujący zebranych. Zaraz też ustało skrzywienie piór tych, co przy świetle łożówek¹ notowali wykład, uniosły się cienie pochylonych nad skryptami² głów i salę zaległa cisza. W ciszy tej niby w milczącej glorii³ Joachim Lelewel opuścił audytorium.
Niemy zachwyt słuchaczy przerwał Józef Jeżowski rzeczowym stwierdzeniem:
– Wyborny wykład! – po czym ruszył ku wyjściu, przeciskając się wśród rozentuzjasmowanych kolegów.
6. Gdy obaj z Adamem wychodzili z podwórca, rozległ się za nimi melodyjny i nieco zadyszany głos:
– Poczekajcie!
Przystanąli. Tomasz Zan dopędził ich i ujął obydwóch pod rękę.
7. – Lelewel zatrzymał mnie na korytarzu z poleceniem dla Kontryma.
Lelewel go zatrzymał! Taka sobie drobna, zwykła okoliczność! Adam z zazdrosnym podziwem zerknął na przyjaciela.

¹ łożówka – świeca

² skrypt – tu: notatki

³ gloria – chwała, sława

Zadania do tekstu I

1. Wypisz z tekstu **po dwa** nazwiska:

a) studentów UW 1. _____

2. _____

b) profesorów UW 1. _____

2. _____

(2 punkty)

2. Wypisz z tekstu **trzy** połączenia wyrazowe, wskazujące na zalety (świadczące o zaletach) profesora Lelewela.

1. _____

2. _____

3. _____

(1,5 punktu)

3. Jaką wadę miał młody profesor, która jednak nie przeszkadzała mu ścierać na wykłady mnóstwo słuchaczy? Zaznacz poprawną odpowiedź.

A był arogancki w stosunku do studentów

B był pozbawiony daru wymowy

C spóźniał się na zaplanowane spotkania

D miał obojętny stosunek do historii

(1 punkt)

4. Wypisz **cztery** rzeczowniki, których narrator używa zamiennie, nazywając J. Lelewela.

1. _____ 3. _____

2. _____ 4. _____

(2 punkty)

5. Zaznacz poprawne dokończenie zdania. Idea, *przed którą drzeć zwykli tyrani*, to inaczej:

A wiadomości i rozważania na temat historii Północnej Ameryki.

B idea założenia naukowej organizacji studenckiej na Uniwersytecie.

C idea walki o wolność i niepodległość narodu.

(1 punkt)

	Punkty 1	Punkty 2
Suma punktów za zadania 1–5 (7,5 punktu)	—	—

6. Jakie zewnętrzne zmiany zaszły w postaci profesora po rozwinięciu tematu wykładu? Wypisz odpowiednie czasowniki lub zwroty czasownikowe z 3. części tekstu:

- a) twarz – _____
 b) oczy – _____
 c) głos – _____

(1,5 punktu)

7. Na czym polegał sekret Lelewela jako uczonego? Odpowiedz jednym zdaniem na podstawie 4. części tekstu.

_____ (1 punkt)

8. Z 5. części tekstu wypisz cztery połączenia wyrazowe, opisujące ciszę, która nastąpiła po zakończeniu wykładu:

1. _____ 3. _____
 2. _____ 4. _____

(2 punkty)

9. Oceń, czy podane niżej stwierdzenia są zgodne z tekstem, i zapisz obok każdego TAK lub NIE.

		TAK czy NIE
A	Leleweł był znanym pisarzem i profesorem literatury	
B	pierwsze zdania wykładu były przerywane i powtarzane	
C	chrypka i katar były częstym powodem odwoływania zajęć	
D	Leleweł był profesorem w starszym wieku	
E	temat go wciągał w trakcie mówienia	
F	wykłady były rezultatem głębokich studiów	
G	jako historyk mówił tylko o przeszłości	
H	niektórzy studenci prowadzili notatki z wykładu	

(4 punkty)

10. Każdy podkreślony wyraz zastąp synonimem:

- a) czepał z nich więcej – _____
 b) usiłował odgadnąć – _____
 c) obszerny frak – _____
 d) wyborny wykład – _____
 e) odgadnąć sekret – _____
 f) z pewnością był nosicielem idei – _____

(3 punkty)

Suma punktów za zadania 6–10 (11,5 punktu)

TEKST II

Adam Mickiewicz

DO JOACHIMA LELEWELA

Z okoliczności rozpoczęcia
kursu historii powszechnej w Uniwersytecie
Wileńskim, dnia 9 stycznia 1822 r.
(fragment)

(...)

Ku takim pracom niebo dziejopisa woła.

Odważają się liczni, ale któż wydoła?

Tylko sam⁴, komu rzadkim nadało się⁵ cudem

Złączyć natchnienie boskie z ziemianina trudem, (...)

Uważa, skąd dla ludów przyszła ryknie burza,

Albo się pod otchłanie przeszłości zanurza;

Grzebiąc zapadłe wieków odległych ciemnoty,

Wykopuje z nich prawdy kruszec szczerozłoty.

LELEWELU! rzetelną każdy chlubę wyzna,

Że ciebie takim polska wydała ojczyzna.

Na świętym dziejopisa jaśniejąc urządzie,

Wskazujesz nam, co było, co jest i co będzie. (...)

Zadania do tekstu II

		Punkty	
		1	2
14. Czego dotyczy informacja zawarta w podtytule utworu? Wypisz wszystkie trzy elementy. a) czas _____ b) miejsce _____ c) wydarzenie _____ <i>(1,5 punktu)</i>			
15. Wyjaśnij znaczenie wyrazu <i>dziejopis</i> przez podanie synonimu. _____ <i>(0,5 punktu)</i>			
16. Podkreśl trzy wyrazy, które najdokładniej wyrażają nastrój wiersza. Patetyczny, podniosły, żartobliwy, żalobny, sentymentalny, uroczysty. <i>(1,5 punktu)</i>			
Suma punktów za zadania 14–16 <i>(3,5 punktu)</i>			

⁴ sam – tu: ten

⁵ nadało się – tu: było dane, udało się

17. Wypisz z tekstu wers, w którym się ujawnia podmiot liryczny wiersza.

(1 punkt)

18. Jaki jest stosunek podmiotu lirycznego do J. Lelewela? Zaznacz **dwie** poprawne odpowiedzi.

- A podziwia go
- B uważa, że jest wybitnym urzędnikiem
- C jest rozczarowany jego pracami
- D jest dumny, że Lelewel pochodzi z Polski
- E martwi się, że interesuje go wyłącznie złoto

(1 punkt)

19. Jakie środki stylistyczne zostały zastosowane w wierszu? Do podanych cytatów dopisz odpowiednie określenia, wybrane spośród podanych: *apostrofa*, *metafora*, *pytanie retoryczne*.

	Przykład	Nazwa środka stylistycznego
a)	odważają się liczni, ale któż wydoła?	
b)	prawdy kruszec szczerozłoty	
c)	Lelewelu! rzetelną każdy chlubę wyzna...	

(1,5 punktu)

20. Do każdego z podanych rzeczowników dopisz po jednym **użyтым w tekście** epitecie.

a)	cudem –	e)	kruszec –
b)	burza –	f)	chlubę –
c)	wieków –	g)	ojczyzna –
d)	ciemnoty –	h)	urzędzie –

(4 punkty)

21. Za pomocą jakich zwrotów w wierszu zostały wyrażone następujące treści? Wypisz odpowiednie cytaty.

- a) uprzedza, skąd może nadejść zagrożenie dla narodów –

- b) bada dawne zawiłe wydarzenia historyczne –

- c) odkrywa cenną prawdę historyczną –

(3 punkty)

Suma punktów za zadania 17–21 (10,5 punktu)

BRUDNOPIS